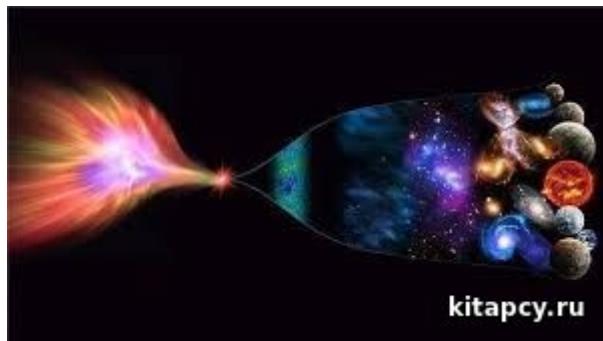

Älemin başlangyjy: «Bing Bang»

Category: Kitapcy

написано kitapcy | 24 января, 2025

Älemin başlangyjy: "Bing Bang" ÄLEMIN BAŞLANGYJY: «BING BANG»

Alymlaryň pikiriçe, 15 milliard ýyl mundan öñ ini-boýy iññäniň gözündenem kiçi nokadyň partlamagy netijesinde häzirki älem-jahan ýuze çykypdyr. «Bing Bang» («Uly partlama») atlandyrylýan bu teoriýa älem-jahanyň ýeke-täk we bir uly partlama bilen başlandygyny öñe sürüär.

Meşhur fizik Stiwen Hoking «Indi hemmeler älemin we wagtyň «Bing Bang» bilen başlandygyny kabul edýär» diýip belleýär.

Ýagny älem-jahan ýagtylygyň we energiyanyň partlamagy bilen ýokdan bar bolupdyr.

Aýratynam XX asyrda älemin üýtgemeýän, ezeli we soñsuz gurluş däldigini ylmy açyslar arkaly subut edilmegi materialistik pikirli kişileri sözüň doly manysynda serpmeden gaýtarylan ýaly etdi.

Emma «Bing Bang» bulam-bujar, ugursyz we töänleýin bolan hadysa däl. Tersine, akyllı-başly jandarlaryň orta çykmagy üçin şertleri sünnälenip taýýarlanan we adam aňynyň çäklerinden aňyrdaky inçelige we çylşyrymlylyga eýe hadysadır. Älemin güýc, massa, dereje, agyrlyk, elektromagnitizm, ýeriň özüne dartyşy we beýleki ähli sanap bolaýjak aýratynlyklarynyň şeýlekin dereje çylşyrymly formasy şeýle bir sarsdyryjy inçelik bilen kesgitlenipdir welin, munuň töänlik bolmagy mümkün däl.

Ýer ýüzünde ýasaýyşyň emele gelmegi älemin uç-gyraksyzlygdaky inçelik ýaly älemin giňelme tizligine bagly

bolup durýar. Stiwen Hoking «Wagtyň gysgaça taryhy» atly kitabynda giňelme tizligi barada şeýle diýýär:

«Älemiň giňelme tizligi şeýle bir dartgynly sepgide ýeten welin, «Bing Bang»-Dan soňky birinji sekundta bu dereje eger «ýüz million kere milliondan bir» hasam kiçi bolan bolsa, älem häzirki ýagdaýyna gelmezden öz içine çöküp galardy».

Şular ýaly ince hasabyň töänleýin dörändigini we ilkinji maddalaryň ol ýerde töänlikden tapylandygyny aýtmak mümkün däl.

Başgaça aýdanda, älemde şolar ýaly derejede ýörite başlangyç şertleri we ince ülňileri emele getirip, hamala, şu günümizi we bizi göz öňüne tutan ýaly bolupdyr. Diňe şunuň özem «Big Bangyň» töänden däl-de, meýilnamalaýyn orta çykandygynyň iň anyk görkezijisi bolup durýar.

Mantygyň (logikanyň) esasy prinsiplerinden biri: «Başlangyjy bolan her bir zadyň hökman bir sebäbi bolýar».

Biziň bilşimizçe, älem soň ýuze çykan zat. Ýagny bir başlangyjy bar. Şeýle bolýan bolsa, onuň bar bolmagyna bir belent akylyň sebäp bolandygyny aýdyp bileris.

Nobel baýragynyň eýesi fizik Arno Penzias şeýle diýýär:

«Astronomiýa bizi hiç zada meñzemeýän hadysa; ýokdan bar eýlenen äleme tarap äkidip barýar. Bu şeýle bir älem welin, hem ýasaýsyň emele gelmegi üçin şertleriň hemmesini ýerbe-ýer üpjün edip biljek iňňän eserdeň sazlaşyga eýe hem-de özeninde «adatdan daşary» diýip boljak görnüşde maksatnama ýatyr».

Şeýle-de, Stiwen Hoking «Älemiň başlangyjynyň bardygyny kabul etsek, onda onuň bir Yaradyjysynyň bardygyny-da kabul etmeli bolýarys» diýýär.

«Dünýäniň älemiň, adamyň ýaradylandygyna şek-şübhe bolup bilmez» diýlende, ateistler şobada «Ýeri, onda Hudaýy kim ýaratdy?» diýen sowaly orta atyp, özleriçe ýaradylma düşünjesini pücege çykarandyrys öýdýärler.

Emma ateistleriň görmeýän, görmek islemeýän ýene bir zady bar: Allatagala ezelidir. Ýagny başlangyjy ýok. Wagta we belli bir ýere dahylsyz, göz bilen görüp, el bilen elläp bolmaýan, öz eradasy bolan çäksiz gudrat eýesi bolan barlykdyr.

Soň ýuze çykandygy mälim her bir zadyň hökmény suratda ýaradyjysy bolýar. Emma başlangyjy ýok, ezeli Yaradyjy hakda bi sowaly bermek manysyz we boşdur.

Gysgaça aýdanda, ateistler «Eger her zadyň bir sebäbi bar bolýan bolsa, Hudaýy nämüçin mundan aýry tutýarys?» diýende

ýalňyşýarlar. Älemiň başlangyjynyň bardygy üçin, elbetde, onuň Ýaradany bar. Şonuň üçinem ezeli, ýagny, başlangyjy ýok Rebbimiz hakda orta atylan bu sowalyň hiç bir babatda manysyda ýok, mantygy-da.

Sefa SAÝGYLY,
professor.